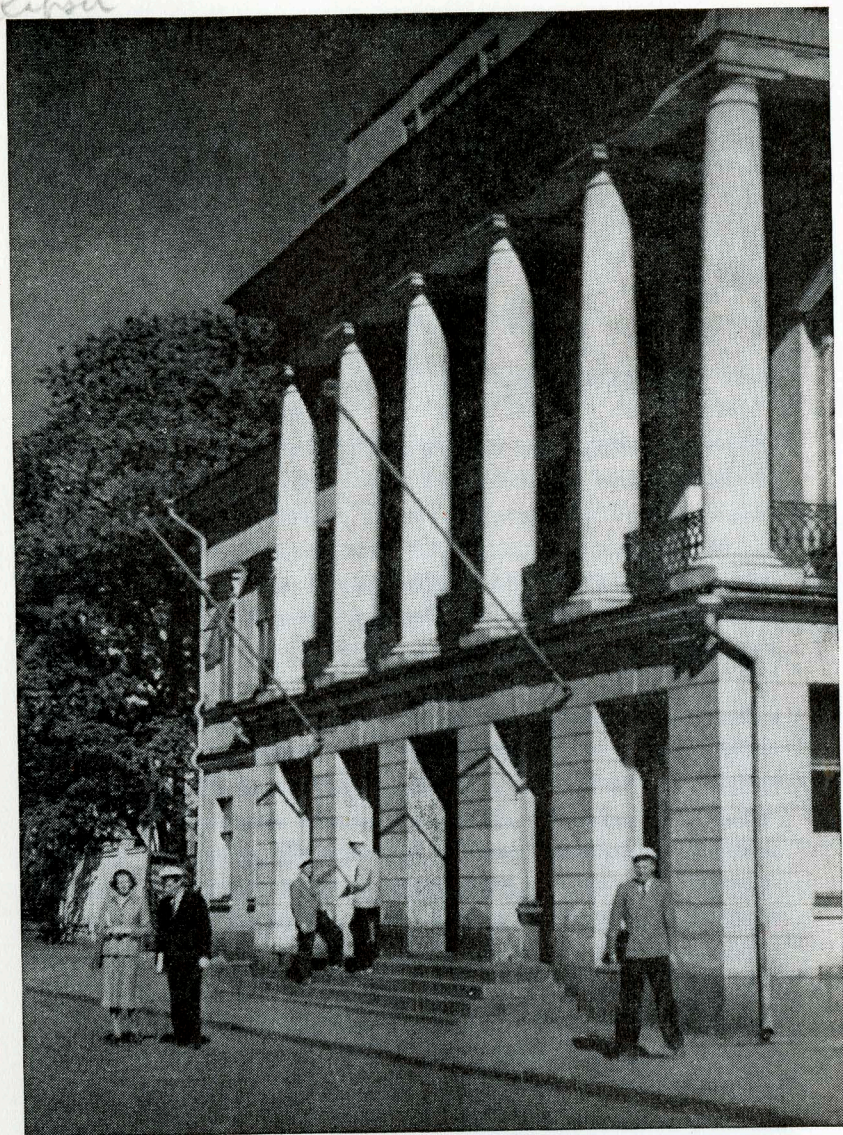

IcS
Åbo Akademi
Keskul

ÅBO AKADEMI ESITTÄYTY

ÅBO AKADEMI ESITTÄYTYY

Åbo Akademin synty ja aatteellinen tausta

Åbo Akademi perustettiin v. 1917, ja sen opetustoiminta alkoi kevätlukukaudella 1919.

Turun, Suomen entisen pääkaupungin, yliopistolliset perinteet ovat peräisin vuodelta 1640, jolloin Ruotsi-Suomen kuningaskunnan kolmas yliopisto perustettiin Turkuun (Upsalan ja Tarton yliopistot oli perustettu aikaisemmin). Kun Helsingistä v. 1812 oli tullut pääkaupunki ja kun tuhoisa tulipalo oli hävittänyt suurimman osan Turku v. 1827, siirrettiin vanha Turun Akademia Helsinkiin, missä se siitä lähtien on toiminut, nykyisin Helsingin Yliopiston nimellä.

Turku oli lähes vuosisadan vailla yliopistoa. Ajatus uuden yliopiston perustamisesta tänne heräsi 1900-luvun alussa. Tämän aatteen ympärille kerääntyneitä piirejä innostivat lähinnä toiveet maan ruotsinkieliselle väestölle tarkoitetun tutkimus- ja opetuslaitoksen luomisesta. He halusivat silloisen epävakaisen tilanteen vallitessa varmistaa Suomen ruotsinkielisen nuorison mahdollisuudet saada yliopisto-opetusta omalla kielellään. Runsaiden lahjoitusten turvin voitiin ajatus toteuttaa. Nimi — Åbo Akademi — kytketyi akateemiseen traditioon, joka yhä oli säilynyt Turussa.

Sattuman ansiosta Åbo Akademi sai — osittain ostamalla, osittain lahjoituksina — haltuunsa joukon kiinteistöjä Turun Tuomiokirkon lähistöltä, missä vanhan Turun Akademian rakennukset olivat sijainneet. Nykyinen Åbo Akademi ja sen laitokset ovat siis historiallisella maaperällä.

Rakenne ja organisaatio

Åbo Akademin aloittaessa toimintansa v. 1918 siinä oli kolme tiedekuntaa: humanistinen, matemaattis-luonnontieteellinen ja valtiotieteellinen. V. 1920 perustettiin kemiallis-teknillinen ja v. 1924 teologinen tiedekunta.¹ Tiedekuntia on vuosien kuluessa jatkuvasti laajennettu. Professorin virkoja oli aluksi 8, nyt niitä on 38, joista 4 henkilökohtaista. Opettajia on kaikkiaan n. 120. Ylioppilaiden lukumäärä on tällä hetkellä (syyslukukaudella 1962) 927, joiden lisäksi suomenkielisestä Turun Yliopistosta 174 ylioppilasta opiskelee samanaikaisesti Åbo Akademiassa joitakin aineita, etenkin ruotsin kieltä. Åbo Akademiassa opiskelevien ylioppilaiden lukumäärä on vuodesta 1956 lähtien kaksinkertais-
tunut.

Åbo Akademiä ylläpitää yksityinen säätiö, Stiftelsen för Åbo Akademi, jonka korkein toimeenpaneva elin on *valtuuskunta*. Tähän kuuluu enintään 50 jäsentä, jotka edustavat Suomen ruotsinkielistä talous- ja kulttuurielämää. Sen tehtävänä on myöntää varoja Akademin toimintaa varten, vahvistaa talousarvio, päättää perustettavista ja ylläpidettävistä viroista ja toimista sekä vahvistaa perussääntö ja nimittää kansleri.

Valtuuskunnan toimeenpaneva elin on *hallitus*, joka hoitaa säätiön omaisuutta ja edustaa säätiötä.

Akademin ylin hallitusmies on *kansleri*. Hän nimittää professorit, dosentit, lehtorit ja eräät virkamiehet, hän myöntää virkavapaudet, vahvistaa järjestysmuodon ja -säädökset sekä ohjesäännöt, ja hoitaa eräitä muita perussäännössä mainittuja tehtäviä.

Akademin yleistä hallintoa hoitaa *konsistori*, jonka muodostavat kaikki varsinaiset professorit sekä ne henkilökohtaiset professorit, joille valtuuskunnan päätöksellä on myönnetty oikeus ääni-

---

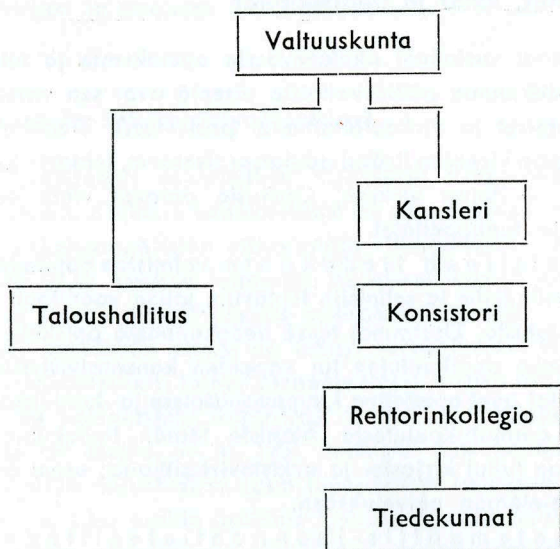
¹ Åbo Akademin säätiö ylläpitää myös kauppakorkeakoulua, Handelshögskolan vid Åbo Akademi. Tämä perustettiin v. 1927 itsenäisenä korkeakouluna eikä ole millään tavoin Akademin alainen. Se nauttii voimassaolevien lakien kauppakorkeakouluille määräämää valtionapua.

valtaisina jäseninä osallistua konsistorin kokouksiin. Konsistori valitsee rehtorin ja vararehtorin kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

Rehtorinkollegio, johon kuuluvat rehtori ja vararehtori sekä tiedekuntien dekaanit, on valmisteleva elin, jolla on päätösvalta muissa paitsi tavallista kauaskantoisemmissa asioissa.

Rehtori toimii konsistorin ja rehtorinkollegion sekä eräiden toimi- ja valiokuntien puheenjohtajana. Hänellä on toimeenpanovalta ja hän edustaa Åbo Akademitä.

Jako taloudelliseen ja akateemiseen hallintoon on siis johtavana periaatteena, joka voidaan havainnollistaa seuraavasti:

Oikeus panna toimeen tutkintoja

Humanistinen ja matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta saivat oikeutensa panna toimeen tutkintoja valtioneuvoston päätöksellä 16. päivältä heinäkuuta 1919. Muiden tiedekuntien vastaavat oikeudet on vahvistettu myöhemmin annetuissa asetuksissa.

Näiden virallisesti vahvistettujen oikeuksien perusteella voivat Akademin eri tiedekunnat panna toimeen samoja tutkintoja ja myöntää samoja oppiarvoja kuin valtion yliopistojen vastaavat tiedekunnat tai osastot. Kemiallis-teknillisessä tiedekunnassa suoritettut tutkinnot vastaavat Teknillisen Korkeakoulun kemiallisella osastolla suoritettuja tutkintoja.

Åbo Akademiassa suoritettut tutkinnot tuottavat saman pätevyyden kuin valtion yliopistojen tai Teknillisen Korkeakoulun vastaavat tutkinnot.

Tiedekunnat, virat ja oppisuunnat

Tiedekunnat vastaavat akateemisesta opetuksesta ja tutkimustyöstä. Tiedekunnan päätösvaltaisia jäseniä ovat sen varsinaiset, henkilökohtaiset ja virkaatoimittavat professorit. Tiedekunnassa on professorin virkojen lisäksi apulaisprofessorin, lehtorin ja muita vakinaisia opettajan virkoja. Opetusta antavat vielä dosentit, assistentit ja tuntiopettajat.

H u m a n i s t i n e n t i e d e k u n t a valmistaa oppilaansa sellaisille elämänurille ja sellaisiin tehtäviin, joissa vaaditaan humanistista koulutusta. Useimmat tässä tiedekunnassa opiskelleet ovat ryhtyneet joko oppikoulujen tai vapaiden kansansivistyslaitosten opettajiksi tai ovat opettajina kauppaopistoissa ja -kouluissa, jotka palvelevat ammattikoulutusta. Monista tämän tiedekunnan ylioppilaista on tullut kirjasto- ja arkistovirkailijoita; useat ovat astuneet liike-elämän palvelukseen.

M y ö s m a t e m a a t t i s - l u o n n o n t i e t e e l l i n e n t i e d e k u n t a valmistaa oppikoulun opettajia, kouluttaen lisäksi matemaatikkoja, fyysikkoja, kemistejä, geologeja ja biologeja, joita tarvitaan tutkimuksen ja elinkeinoelämän eri aloilla. Tiedekunnassa voidaan myös suorittaa farmaseutin tutkinto.

V a l t i o t i e t e e l l i n e n t i e d e k u n t a — Pohjoismaiden ensimmäinen — valmistaa pääasiallisesti valtion ja kunnan virkamiehiä. Tiedekunnan kasvatit ovat osoittautuneet hyvin soveltu-

viksi myös lehdistön, elinkeinoelämän ja vapaiden kansalaisjärjestöjen palvelukseen.

Kemiallis-tekniillinen tiedekunta valmistaa diplomi-insinöörejä. Useimmat heistä ovat sijoittuneet maan teollisuuden — ennen kaikkea puunjalostusteollisuuden — palvelukseen, mutta monet ovat sijoittuneet liike-elämän palvelukseen sellaisiin tehtäviin, joissa on hyötyä heidän erikoiskoulutuksestaan.

Teologinen tiedekunta valmistaa ennen kaikkea pappeja maan ruotsalaisiin seurakuntiin, mutta myös muunlaaisia kirkon ja koulujen toimihenkilöitä.

Laitokset ja työskentelyolosuhteet

Åbo Akademin rakennukset sijaitsevat Tuomiokirkon lähiympäristössä. Kullakin tiedekunnalla on oma talonsa, mikä seikka lisää opiskeluympäristön viihtyisyyttä. Ylioppilailla on suuri vapaus: heillä on avaimet laitoksiin, he voivat tulla ja mennä miten haluavat sekä vapaasti käyttää seminaarikirjastoja.

Opiskelijamäärän kasvu on tehnyt tarpeelliseksi laitosten jatkuvan laajentamisen; toinen olennainen syy uusien tilojen järjestämiseen on tutkimustyön lisääntynyt tilantarve, varsinkin luonnontieteiden eri aloilla. — V. 1951 valmistui uusi kemian laitos ja humanisteille rakennettiin uusia luentosaleja laitoksen kellarikerrokseen; v. 1961 saatiin lisätiloja fysiikan opetukselle muuttamalla eräs ullakko tarkoitukseen sopivaksi, kirjaston valmistumisen johdosta v. 1957 vapautui tiloja, jotka voitiin osittain luovuttaa opetustarkoituksiin. Kaikista näistä toimenpiteistä huolimatta on tilanpuute opiskelijamäärän kasvun takia tullut viime vuosien aikana entistä tuntuvammaksi. Selvää on myös, että menojen jatkuvasti kasvaessa on riittävien taloudellisten mahdollisuuksien puute rajoittanut rakennustoimintaa, olkoon se miten tarpeellista tahansa.

Akademin tärkein tieteellinen laitos on kirjasto, jonka lueteloitujen niteiden määrä on jonkin verran yli 500.000. Viime toimivuoden lisäys oli 12.814 nidettä. Kirjastolla on lisäksi huomattava määrä kaksoiskappaleita.

Erytisen maininnan ansaitsee Åbo Akademin Sibelius-museo. Nimi on säveltäjän suostumuksella annettu Akademin musiikkitieteellisille kokoelmille. Koska niiden erikoistehtäväksi jo varhaisessa vaiheessa määrättiin Sibeliusista koskevan aineiston kerääminen, ovat ne nykyisin niin laajat ja huomattavat, ettei kukaan Sibeliuksen tutkija voi niitä sivuuttaa.

Tieteellisten laitosten lisäksi Åbo Akademi omistaa museonluontoisia kokelmia. Näistä on syytä erikseen mainita merenkulkumuseo, johon kuuluu myös Aurajoessa oleva museolaiva »Sigyn».

Julkaisusarjat

Åbo Akademi julkaisee ja kustantaa omaa tieteellistä julkaisua, *Acta Academiae Aboensis*, jossa on kaksi sarjaa, *Humaniora* sekä *Mathematica & Physica*. Edellisessä sarjassa on ilmestynyt 23 ja jälkimmäisessä 22 nidettä. Lisäksi Åbo Akademi julkaisee vuosikirjaa.

Ylioppilaat

Akademihin hakeutuu ylioppilaita kaikkialta Suomesta. Luku-kausi-ilmoitusten pohjalla syksyllä 1962 tehty tilasto osoittaa, että Turusta tulee 32 %, Turun ja Porin läänistä 13 %, Ahvenanmaalta 4 %, Pohjanmaalta 28 %, Uudeltamaalta 15 % ja muualta Suomesta 7 % opiskelijain kokonaismäärästä. Ulkomaalaisia on 1 %.

Myös suomenkielisiä opiskelijoita on ollut ja on edelleenkin varsinaisina opiskelijoina Åbo Akademin kirjoissa. Eniten heitä on valtiotieteellisessä, kemiallis-teknillisessä ja teologisessa tiedekunnassa, jotka ovat ainoat Turussa. Vuosina 1950—62 heitä on ollut keskimäärin 14,8 % opiskelijain kokonaismäärästä.

Opiskelijamäärän vaihtelu käy ilmi tämän vihkosen lopussa olevista graafisista esityksistä.

Åbo Akademin ylioppilaat muodostavat oman yhdistyksensä, Åbo Akademis Studentkår r.f. Ylioppilaskunnalla on oma talo, ja se on rakennuttanut Turun ensimmäisen ylioppilasasuntolan. Suunnitelmat uuden ylioppilasasuntolan rakentamiseksi ovat tällä hetkellä ajankohtaiset ja piirustuksetkin ovat suurelta osalta valmiit. Tarkoituksenmukaisten ja ennen kaikkea halpojen asuntojen rakentaminen opiskelevalle nuorisolle on välttämätöntä, koska Turkuun suuntautuu yhä paisuva opiskelijain virta.

Åbo Akademi jakoi toimivuonna 1961—62 stipendeinä, matka- ja sairasavustuksina sekä erilaisten aatteellisten pyrkimysten edistämiseksi ylioppilaskunnan keskuudessa omista varoistaan yhteensä n. 3,5 milj.mk.

Yhteistyö Turun Yliopiston kanssa

Yhteistyö Turussa toimivan sisaryliopiston, Turun Yliopiston, kanssa on sujunut kitkattomasti, mikä on ollut hyödyksi molempien yliopistojen ylioppilaille. Yhteistoimintasopimuksen ansiosta voivat Turun Yliopiston ylioppilaat Åbo Akademiassa harjoittaa opintoja niissä aineissa, joilla ei ole edustusta Yliopistossa, ja päinvastoin. Niitä ajatellen, jotka aikoivat ruotsin opettajiksi suomalaisiin oppikouluihin, oli Akademin muutama vuosi sitten pakko laajentaa ruotsin kielen opetusta. Ajoittain jopa lähes 200 ylioppilasta käytti hyväkseen mahdollisuutta opiskella tätä ainetta Åbo Akademiassa. Silloin kun Turun Yliopistossa ei vielä ollut valtio-opin professorin virkaa, opiskeli huomattava määrä tämän yliopiston opiskelijoita tätä ainetta Åbo Akademiassa. Myös sellaiset aineet kuin taidehistoria ja musiikkitiede ovat houkuttelleet sisaryliopiston opiskeilijoita.

Talous

Åbo Akademi on — tätä seikkaa on erityisesti tähdennettävä — yksityinen yliopisto, ja sen toiminta rahoitetaan pääasiassa Åbo Akademin hallinnassa olevien rahastojen tuotosta. V. 1955 Åbo Akademi ensi kerran sai valtionapua, joka tällöin peitti n. 5 % kokonaiskuluista. Tämä valtionapu on sen jälkeen jatkuvasti kasvanut. Vuonna 1962 se tulee peittämään 25 % menojen kokonaismäärästä. Vuoden 1963 menot on arvioitu n. 330 milj.markaksi.

Puhtaasti taloudellisista syistä on Akademin ollut pakko monena peräkkäisenä vuonna supistaa menonsa mahdollisimman pieniksi. Tästä eivät ole joutuneet kärsimään vain opetuksen ja tutkimuksen määrärahat, vaan myös viran- ja toimenhaltijoiden palkat. Åbo Akademin palkat ovat ajoittain olleet n. 10 % alemmat kuin vastaavien valtion virkojen palkat ja Akademin palveluksessa olevat ovat myös jääneet osattomiksi valtion virkamiehille maksetuista takautuvista palkankorotuksista. Tuntiopetuksesta ja erityistehtävistä maksettavat palkkiot eivät vieläkään ole samalla tasolla kuin valtion yliopistoissa.

Tieteelliselle tutkimustoiminnalle asetettavia yhä kasvavia vaatimuksia ja toisaalta nuorison koulutuksen tarvetta ajatellen pitää jokaisen korkeakoulun seurata aikaansa ja pyrkiä täyttämään tehtävänsä. Paikallaan polkeminen merkitsee aina taantumista. Kun muistetaan, miten paljon opettajakunnan, laboratorioden, välineistön ja kirjojen aiheuttamat kustannukset ovat esim. viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana lisääntyneet, on selvää, ettei oman pääoman tuotto ajan mittaan voi riittää. Kehitys on kaikkialla — muuallakin kuin Suomessa — johtanut siihen, että yksityisten yliopistojen on ollut pakko olemassaolonsa pelastamiseksi vedota valtion apuun. Tuntuu itsestään selvältä, että niiden tulisi saada valtiolta kaikki tarvitsemansa apu ja tuki, jotta ne voisivat täyttää tehtävänsä yhteiskunnan palveluksessa.

PROFESSORIN JA APULAISPROFESSORIN VIRAT TIEDEKUNNITTAIN

Humanistinen tiedekunta

Filosofia

Pohjoismainen historia

Kirjallisuushistoria ja runousoppi

Ruotsin kieli ja pohjoismainen filologia

Kreikkalainen ja roomalainen kirjallisuus

Pohjoismainen kulttuurihistoria ja kansatiede

Musiikkitiede ja kansanrunoudentutkimus

Germaaninen filologia

Englannin kieli ja kirjallisuus

Yleinen historia

Suomen kieli ja kirjallisuus

Taidehistoria ja taiteen teoria (henkilökohtainen)

Uskonnon historia (henkilökohtainen)

Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Matematiikka

Fysiikka, 2 professorin virkaa

Kemia, orgaaninen

Kemia, fysikaalinen

Geologia ja mineralogia

Sovellettu matematiikka

Farmaseuttinen kemia (henkilökohtainen)

Yleinen ja sovellettu geologia (henkilökohtainen)

Apulaisprofessori: yleinen biologia

Valtiotieteellinen tiedekunta

Yksityisoikeus ja yleinen oikeusoppi

Kansantaloustiede

Valtio-oppi ja yhteiskuntaoppi

Sosiologia ja tilastotiede

Valtio-oikeus ja kansainvälinen oikeus

Tilastotiede ja ekonometria

Apulaisprofessori: hallinto-oikeus

Kemiallis-teknillinen tiedekunta

Kemia, analyyttinen ja epäorgaaninen
Yleinen kemiallinen teknologia
Metsätuotteiden kemia ja kemiallinen teknologia
Konerakennusoppi
Lämpötekniikka ja säätöoppi

Teologinen tiedekunta

Eksegetiikka, uustestamentillinen
Kirkkohistoria
Systemaattinen teologia
Käytännöllinen teologia
Eksegetiikka, vanhatestamentillinen

38 professorin ja 2 apulaisprofessorin virkaa

Åbo Akademiassa suoritettut loppututkinnot

Tohtoriksi väitelleitä	66
Lisensiaatin tutkinnon suorittaneita	54
Filosofian kandidaatin tutkinnon suorittaneita	369
Valtiotieteellisen loppututkinnon tai valtiotieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneita	129
Diplomi-insinöörin tutkinnon suorittaneita	448
Sacr.min. cand. tai teologian kandidaatin tutkinnon suorittaneita	154
Teologis-filosofisen tutkinnon suorittaneita	3
Humanististen tieteiden kandidatin tutkinnon suorittaneita	72
Luonnontieteiden kandidaatin tutkinnon suorittaneita	26
Farmaseuttitutkinnon suorittaneita	32
	<hr/>
Yhteensä	1353

Abo Akademin virat ja toimet

	Humanistinen tiedekunta	Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta	Valtiotieteellinen tiedekunta	Kemiallis-tekniillinen tiedekunta	Teologinen tiedekunta	Kirjasto	Akateeminen hallinto	Taloushallinto	Yhteensä
Kansleri (palkkiotoimi)							(1)	(1) ¹	
Kanslerinsihteeri (palkkiotoimi)....							(1)	(1)	
Rehtori (palkkiotoimi)							(1)	(1)	
Vararehtori (palkkiotoimi)							(1)	(1)	
Professoreja (4 henkilökohtaista) ..	13	9	6	5	5				38
Talousjohtaja								1	1
Taloushallituksen sihteeri (palkkiotoimi)							(1)	(1)	
Ylikirjastonhoitaja						1			1
Yliopistonsihteeri							1		1
Apulaisprofessoreja		1	1						2
Kirjastonhoitaja						1			1
Lehtoreita	4	3		2	1				10
Opettajia (vakinaisia)	6	3		2	1				12
Talousjohtajan apulainen							1		1
Alikirjastonhoitajia						4			4
Intendenttejä	1	1							2
Amanuensseja	1					6			7
Kamreereja							1	1	2
Assistentteja	1	9	1	2	1				14
Kirjanpitäjä								1	1
Kamreerin apulainen							1		1
Kassanhoitaja.....								1	1
Kanslia-apulaisia				1			2	2	5
Preparaattoreita		1		2					3
Mekaanikko		1							1
Vahtimestareita						1	1		2
Mekaanikon apulainen		1							1
Laboratorioapulainen				1					1
Koneenkäyttäjät								1	1
Yhteensä	26	29	8	15 ²	8	13	6	8	113
Dosentteja	12	15	1						

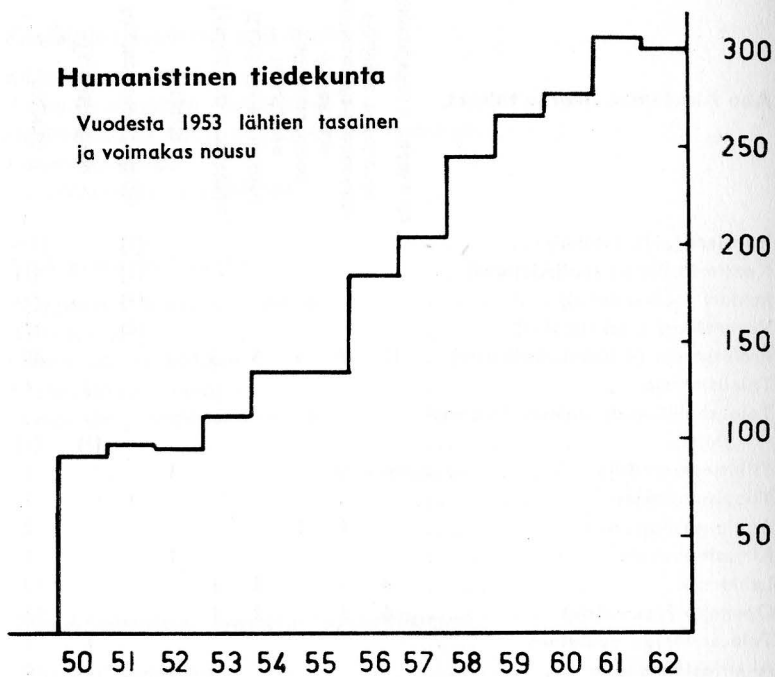
Koko opettaja- ja virkamieskunta käsitti marraskuussa 1962, tuntiopettajat mukaanluettuina, 150 henkeä. Vakinaisia tai v.t. viranhaltijoita oli 87 henkeä.

¹ ( ) sulkuihin merkityjä toimia ei ole mukaanluettu kokonaismääriin.

² Tiedekunnan opiskelijoille tarkoitettua opetusta antavat myöskin useimmat matemaattis-luonnontieteellisen tiedekunnan opettajat.

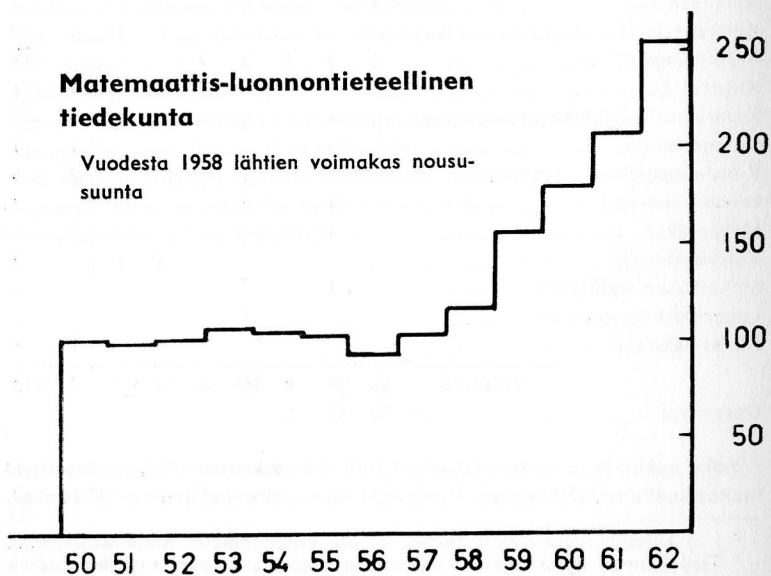
Humanistinen tiedekunta

Vuodesta 1953 lähtien tasainen
ja voimakas nousu

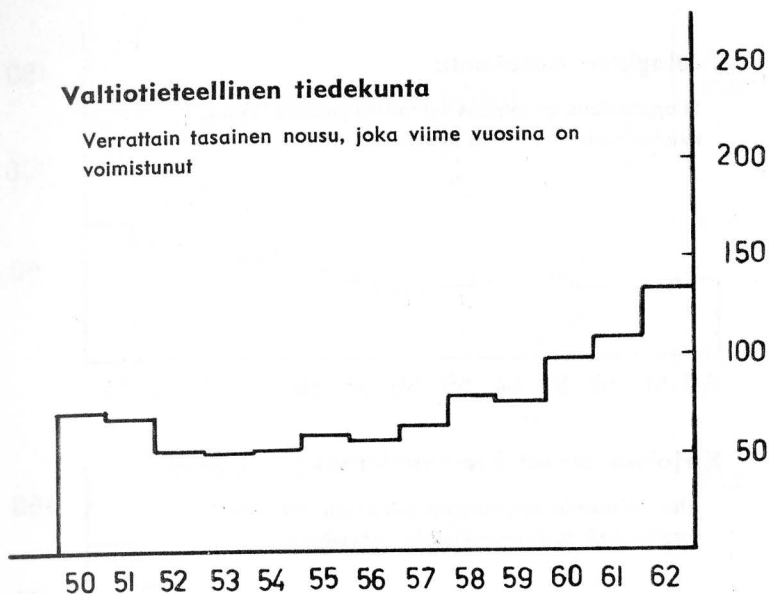
Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta

Vuodesta 1958 lähtien voimakas nousu-
suunta

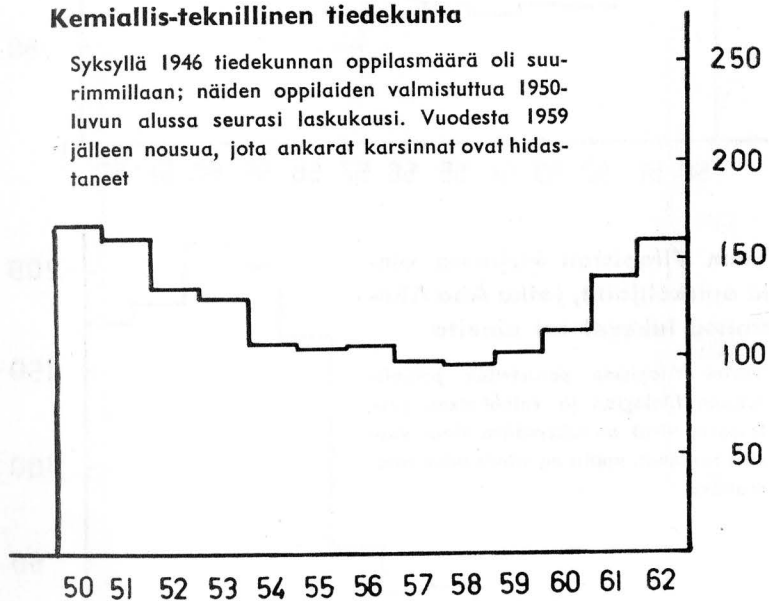
Valtiotieteellinen tiedekunta

Verrattain tasainen nousu, joka viime vuosina on voimistunut

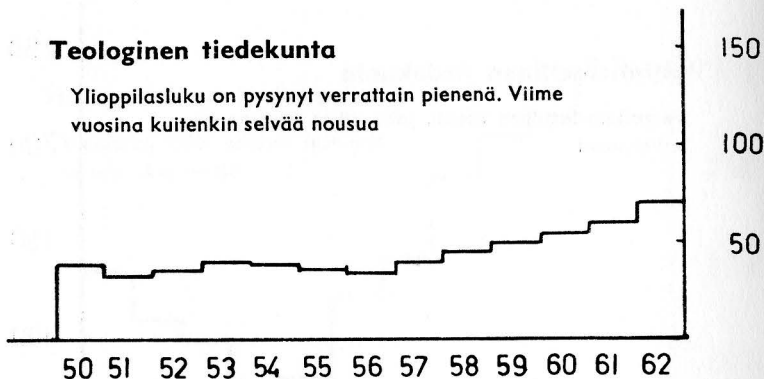
Kemiallis-teknillinen tiedekunta

Syksyllä 1946 tiedekunnan oppilasmäärä oli suurimmillaan; näiden oppilaiden valmistuttua 1950-luvun alussa seurasi laskukausi. Vuodesta 1959 jälleen nousua, jota ankarat karsinnat ovat hidastaneet

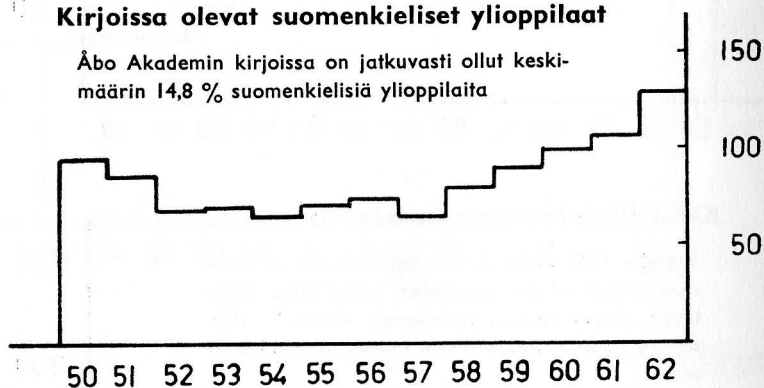
Teologinen tiedekunta

Ylioppilasluku on pysynyt verrattain pienenä. Viime vuosina kuitenkin selvää nousua

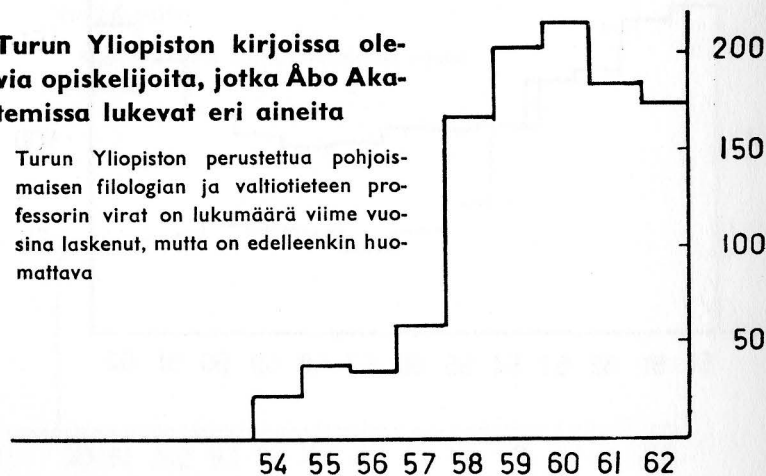
Kirjoissa olevat suomenkieliset ylioppilaat

Åbo Akademin kirjoissa on jatkuvasti ollut keskimäärin 14,8 % suomenkielisiä ylioppilaita

Turun Yliopiston kirjoissa olevia opiskelijoita, jotka Åbo Akademiassa lukevat eri aineita

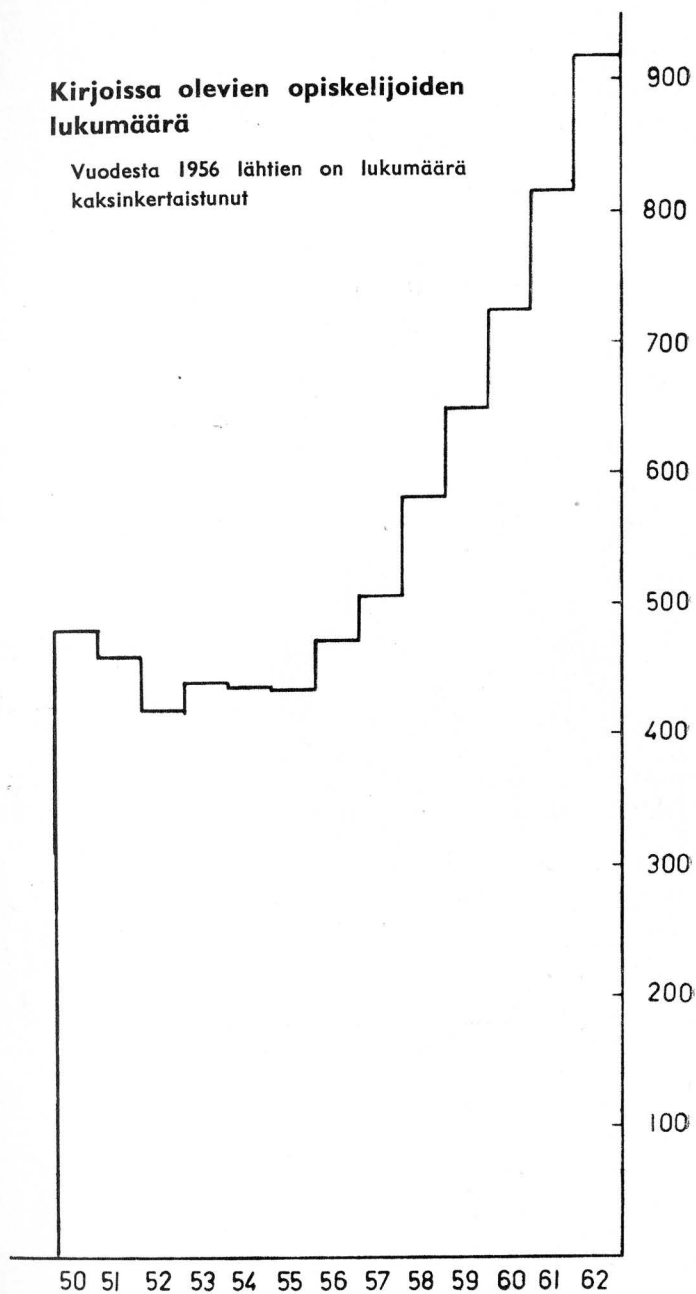
Turun Yliopiston perustettua pohjoismaisen filologian ja valtiotieteen professorin virat on lukumäärä viime vuosina laskenut, mutta on edelleenkin huomattava

Kirjoissa olevien opiskelijoiden lukumäärä

Vuodesta 1956 lähtien on lukumäärä kaksinkertaistunut

Turun Sanomalehti ja Kirjapaino Osakeyhtiö

Turku 1962